

Rondje Hoogspanning

Evenals bij eerdere tochten in Assen is de startlocatie op het sportpark “**De Hoogspanning**”, de thuishaven van o.a. de voetbalvereniging F.C. Assen. Het 13 hectare grote sportpark telt twee multifunctionele kunstgrasvelden voor korfbal en tennis. Tevens biedt het plaats aan de ijsvereniging Kloosterveen en korfbalvereniging VDW-OLS. Er zijn ruim 200 parkeerplaatsen.

Het sportcomplex ligt in de woonwijk “Kloosterveen”. In 1997 is begonnen met de aanleg van deze nieuwe woonwijk.

Na de start lopen alle wandelaars door het Arboretum. Het **arboretum**, een bomenverzameling (Latijn arbor = boom), beslaat een oppervlakte van 15 hectare en heeft een educatieve functie met informatieborden. Wandel- en fietspaden met een totale lengte van ongeveer 15 kilometer zijn aangelegd.

Alle afstanden gaan dan richting het **Zeijerveld**. De initiatiefnemer tot het ontginnen van het Zeijerveld, was Jacob Theodoor Cremer. Toen de ontginning van het gebied begon was één van de eerste doelen het aanleggen van een wijk door het Zeijerveld, omdat dit de enige mogelijkheid was voor het transporteren van de diverse materialen. Deze wijk moest aansluiten op de wijk door het Zeijerveen, die op zijn beurt via de Asserwijk weer was verbonden met de Drentsche Hoofdvaart. Op de kruising van de nieuw te graven wijk en de Koelenweg diende een solide brug te worden gebouwd, een contractuele verplichting die Cremer voor zijn rekening nam. De Koelenweg liep destijds door tot de boerderijen aan de Ten Oeverstraat in Zeijerveen en zou dus door verlenging van de wijk onderbroken worden.

Markant boerderijen in dit gebied zijn de **Annie Hoeve** en de **Dolly Hoeve**.

De "Annie Hoeve" is genoemd naar Annie Roëll, een kleindochter van Cremer. Opvallend is dat deze boerderij samen met de "Dolly Hoeve" niet aan de wijk, maar op enige honderden meters afstand hiervan is gebouwd. De bij de "Annie Hoeve" behorende oppervlakte cultuurgrond bedroeg bijna 60 hectare. Het was hiermee het grootste landbouwbedrijf in de ontginning.

Ook de Dolly Hoeve werd genoemd naar een kleindochter van Cremer, namelijk Dolly Roëll, een tweelingzus van Annie Roëll. Evenals de "Annie Hoeve" werd ook de "Dolly Hoeve", met een oppervlakte van bijna 23 hectare, niet aan de wijk gebouwd maar op enige afstand daarvan.

In de **Tweede Wereldoorlog** was het algemeen bekend dat er op het Zeijerveld onderduikers waren, dat er verzetswerk werd verricht en dat er in het clandestiene circuit nogal het één en ander gebeurde. Maar men wist vaak niet hoe, wat en bij wie, want daar werd niet over gesproken. Pas na de oorlog kwamen de verhalen los. De eerste oorlogsjaren verliepen niet altijd rustig op het Zeijerveld, want op 22 december 1943 stortte op een perceel grond gelegen bij de "Annie Hoeve" een Duits vliegtuig neer. Natuurlijk kwamen de in de buurt gelegerde Duitsers als bijen op de honing af en in een mum van tijd leek het anders zo rustige boerenerf op een Duitse kazerne.

Omdat het Zeijerveld een dun bevolkt en uitgebreid gebied was waarin bovendien grote boerderijen met volop mogelijkheden stonden, werd de druk tot het opnemen van onderduikers groot.

Minder bekend is dat bij de bevrijding van Noord-Oost Nederland ter ondersteuning van het geallieerde offensief in de nacht van 7 op 8 april, ruim zevenhonderd Franse parachutisten van het 2e en 3e Régiment de Chasseurs Parachutistes (R.C.P.) werden gedropt in de driehoek Meppel – Emmen – Groningen. Deze actie staat bekend onder de naam “Operatie Amherst”.

Door de ontwikkeling tot akkerbouw met producten zoals fabrieksaardappelen, bieten en graan onderzocht men al snel de mogelijkheid tot het oprichten van een, op coöperatieve basis gestoelde, aardappelmeelfabriek voor Assen en omgeving. Ook in Kloosterveen zag men in dat het in coöperatief verband exploiteren van zo'n fabriek veel voordelen zou kunnen opleveren ten opzicht van de aardappelverkoop aan een particuliere verwerker. Er werd besloten een fabriek aan het Oranjekanaal te bouwen en men had als naam "Coöperatieve Aardappelmeelfabriek Oranje" in gedachten en werd officieel op 8 januari 1913 opgericht.

De aardappels die bestemd waren voor "Oranje" werden soms rechtstreeks in de aardappelschepen geladen. Vaak konden deze niet helemaal worden volgeladen, want dan kwamen ze te diep te liggen. De schepen werden dan in Assen bijgeladen, zo mogelijk met aardappelen van dezelfde leverancier. Als dat niet mogelijk was werd er een schot geplaatst om de aardappelen van de verschillende eigenaren gescheiden te houden.

Met enige regelmaat bleek dan ook dat men net iets teveel risico had genomen en dan moest er een span paarden of in latere jaren een tractor, aan te pas komen om het aardappelschip los te trekken van de modderige bodem van de wijk en naar dieper water te slepen.

De wijken in het "Kloosterveen" werden vaak vernoemd naar verveners. In Smilde zijn dat o.a. de Van Lierswijk, Sikkenswijk, Grietmanswijk, etc. Deze wijken welke in het verleden een open vaarverbinding vormde tussen de Drentsche Hoofdvaart en bijvoorbeeld Zeijen, werden gebruikt voor het transport van turf naar het westen van Nederland, en later voor vervoer van aardappelen naar de aardappelmeelfabrieken in Smilde en Oranje.

Ook de veehouderij had een plaats op het Zeijerveld. De boeren verwerkten tot aan het eind van de 19e eeuw zelf voor het grootste gedeelte hun melk. In de meeste gevallen werd er boter van gemaakt. Het uitvinden van een handkrachtcentrifuge zorgde er echter voor dat er overal in het land kleine boterfabriekjes werden opgericht. Het uitventen van de zuivelproducten werd vaak gecombineerd met het aanbieden van eieren, aardappelen en ander producten van eigen bedrijf.

Op het Zeijerveld heeft de **Drentsche Golf & Countryclub** haar domicilie. Het totale complex heeft een grootte van 240 ha waarvan 140 wordt gebruikt voor een ruim opgezette golfbaan. De architect van de baan maakte er een prachtige golvende baan met veel reliëf van met spectaculaire waterpartijen. In het uitstekend geoutilleerde restaurant kunt u ook als niet golfer een kop koffie drinken of genieten van een diner. De 27 holes wedstrijd baan is onderverdeeld in drie parkoersen van 9 holes, elk met een eigen moeilijkheidsgraad met waterpartijen en bospercelen. Een ware uitdaging voor een golfer. Tevens zijn er uitgebreide oefenfaciliteiten.

De 40 en 60 km hebben na 16 km een rust in de sportkantine van de voetbalvereniging Veenhuizen. **Veenhuizen** werd vroeger ook wel Hollands Siberië genoemd. In 1823 werden de eerste gebouwen van het dorp door de Maatschappij van Weldadigheid, midden in een uitgestrekt en verlaten veengebied, uit de grond gestampt. De maatschappij bouwde in totaal drie gestichten voor arme gezinnen, wezen en landlopers. In 1859 nam de rijksoverheid de gestichten over. Wezen en vondelingen maakten plaats voor mensen die veroordeeld waren tot een gevangenisstraf. Om de inrichtingen heen werd een dorp gebouwd voor het gevangenis personeel. Op de gevels van de meeste huizen prijken nog steeds stichtelijke spreuken, zoals "Werkzaamheid", "Een van zin" en "Helpt elkander", dit ter vorming van de gedetineerden.

In Veenhuizen vinden we diverse bijzondere gebouwen.

- In de eerste plaats is dat de bierbrouwerij **Maallust**, dat zich in het gebouw van de vroegere graanmaaldery bevindt. De bierbrouwers brouwen met toewijding en passie smaakvolle authentieke bieren. Bieren met de smaak van vroeger. Geïnspireerd door oude biertypen worden in de koperen ketels bieren van zowel hoge als lage gisting gebrouwen. Het bier kenmerkt zich door de mooie hoparoma's en een uitgebalanceerd evenwicht tussen bitter en zoet
- Verder is het enige gesticht dat de tand des tijds heeft doorstaan, het **Tweede Gesticht**, omgebouwd tot het **Gevangenis museum**. Een vaste expositie begint rond 1600, omdat de stads- en provinciebesturen vanaf die periode de eerste voorlopers van onze gevangenen in gebruik namen, de zgn. rasp- en spinhuizen.
- In **Esserheem** zitten ongeveer 250 langgestrafte gemeenschapsgeschiede gedetineerden, dat wil zeggen dat men in groepsverband moet kunnen en willen functioneren.
- Het oude **hospitaal** werd gebouwd in 1894. Dit hospitaal kreeg de toepasselijke spreuk op de gevel "Vertrouw op God"; de gevangenen voegden hieraan toe: "Maar nooit op de dokter". Dit

gebouw heeft tot 1984 dienst gedaan. De afgelopen jaren werd gewerkt aan een grootschalige renovatie. Het oude hospitaal is omgebouwd tot de gezondheidsacademie Leefstijlcentrum “Bitter en Zoet”. Met een glazen sluis werden de drie panden van het oude complex met elkaar verbonden. Hierin zijn o.a. een viersterrenrestaurant ondergebracht.

- Tegenover de ingang van de voetbalkantine bevindt zich de **korendroogschuur**, die in 1840 werd gebouwd, let op de droogtochtgaten. Een gedineerde liet op een van de draagbalken van de dakconstructie zijn visitekaartje achter: “Oh Heer, wil mij verlossen, van deze Drentse Ossen, en breng mij, naar mag ik wensen, naar het Westen, onder de mensen”.
- De 40 – en 60 km wandelaars komen langs één van de weinige **ijskoepels** in Nederland. De koepel uit 1894 deed dienst als opslagplaats voor medicijnen. Om lage temperaturen te waarborgen, kapte men in de winter ijs uit de Kolonievaart. Je zou kunnen zeggen dat deze ijskoepel de voorloper van de koelkast is.
- De in 1840 gebouwde **Korenmolen** werd in 1918 door de bliksem getroffen en brandde gedeeltelijk af. Nu is het een winkeltje met leuke snuisterijen.
- In 1903 kwam de **stoomzuivelfabriek** tot stand. In 1925 werd het een elektrische maalderij en werd er tegelijkertijd nog een droogsilos gevestigd. Sinds 2011 is er een ambachtelijke kaasmakerij.
- **Veenhuizer Boerderij**. Van de 19 Veenhuizer boerderijen die er waren zijn er helaas nog maar drie over. In het verhoogde middenstuk woonde de boer die ook gevangenen in dienst had.

De wandelaars op de 25 km zien links van de Schaapdijk een **vliegveld**, dat in de Tweede Wereldoorlog voor de Duitse militaire luchtmacht door dwangarbeiders werd aangelegd. Het was mogelijk bedoeld als schijnvliegveld, om geallieerde vliegtuigen af te leiden van vliegveld Eelde. Vliegveld Peest met liefst vier startbanen en zo'n 40 gebouwen heeft wel gefunctioneerd en had zelfs een eigen schijnvliegveld. Een groot succes is het echter nooit geweest vanwege problemen met de bodemgesteldheid.

Om te voorkomen dat de bevrijders het vliegveld zouden gebruiken, bliezen de Duitsers op 13 april 1945 veel gebouwen de lucht in. Een deel is echter tot op heden behouden. Het vliegveldterrein bleef lang nadien onderwerp van gesprek, zoals tijdens de munitie schoonmaak. Die nodig was omdat aangevoerde munitie hier met matig succes onschadelijk was gemaakt.

Ook op de route van de 25 km komen we het **Westerveen** tegen. Dit was een typische ronde veenplas, die in de loop der jaren dichtgroeide met veen. Deze veenplassen of dobben, meestal rond van vorm, komen veel voor op het Drents plateau en ontstonden in de laatste ijstijd. De merkwaardig uitgegraven veenplas, in de volksmond Hitlerring genoemd, is gegraven voor de bluswatervoorziening van het vliegveld. Het monument bij het Westerveen is een granieten gedenksteen, waarop een roestvrijstalen ornament is bevestigd. Een gedicht van Jannie Boerema is op de gedenksteen aangebracht.

In Norg is de rust voor alle afstanden (40 en 60 km hebben dan 25 km afgelegd).

Na de rust in Norg komen we een monument ter nagedachtenis aan tien verzetsmensen, afkomstig uit Noord-Nederland tegen. Deze mensen werden vlak voor de bevrijding op 8 april 1945, even verderop aan dit zandpad gefusilleerd. Het monument, een initiatief van de nabestaanden van de omgekomen verzetsmensen, is een ontwerp van Pietjaap Freeve. De voormalige gemeente Norg heeft het monument laten bouwen en de nabestaanden hebben gezorgd voor de plaquette. De onderbreking in de muur symboliseert het doorbroken leven. Het monument is onthuld op 4 mei 1985 en in 1993 geadopteerd door de leerlingen van de openbare basisschool in Norg.

In het natuurgebied “**Negen Bergen**” vinden we behalve veel grafheuvels ook een hunebed, een urnenveld en sporen van drie oude nederzettingen en restanten van prehistorische akkers.

De 60 km wandelaars hebben in Vries nog een rust en daarna gaan zij naar het dorp **Zeijen**, waar alle afstanden weer bij elkaar komen en ook een rust hebben. Zeijen is een esdorp en kenmerkend voor

een esdorp is de brink. Esdorpen worden daarom ook wel brinkdorpen genoemd. Een brink had vroeger diverse functies: om het vee tijdelijk bijeen te brengen en om met elkaar praatje te maken. De eikenbomen leverden bovendien waardevolle bouwmaterialen op.

Links van het **Harbargspattie** ligt de ijsbaan van Zeijen. Oorspronkelijk was dit een veentje, wat nu zo goed als verdwenen is. Rechts kijkt u uit over de veel hoger gelegen markante Zuideresch. Door eeuwenlang uitrijden van stalmest (vaak vermengd met heideplaggen) over de schrale akkergronden ontstond een glooiend landschap.

We gaan nu allemaal weer richting Assen en komen langs de **Zeijerwiek**. Dit mooi beschut liggende restant van een voormalige scheepvaartverbinding met de Drentse Hoofdvaart volgen we een stuk. Tot in de vijftiger jaren voeren hier nog schepen. Na jarenlange dichtgroei en verlanding werd de Zeijerwiek in 1984 hersteld op initiatief van enkele dorpingen en wordt sindsdien vertroeteld door de 'Werkgroep Zeijerwiek'. Direct aan het begin van de wiek is een pomp aangebracht die het water op peil houdt. Het water is bijzonder helder. Wanneer de zon gunstig staat ziet u de vissen zwemmen. En met een beetje geluk misschien zelfs een snoek. In de halverwege gelegen zwaikom konden de schepen keren of elkaar passeren. Ook het even verderop aan uw linkerhand gelegen Veldakkersveentje is door de werkgroep Zeijerwiek zoveel mogelijk in oorspronkelijke staat teruggebracht. Hierdoor groeit er weer wollegras, veenpluis en veenmos. Tevens vinden watervogels als watersnip, meerkoet en eend hier nu een rustige broedplaats.